

2. Borysov, V. (2020). *Pedahohichni umovy pidvyshchennya efektyvnosti systemy hromadyans'koho vykhovannya osobystosti*. [Pedagogical conditions for increasing the effectiveness of the civic personality education system]. Kyiv.
3. Gaiova, E. (2005). *Sorochky dolynyan Zakarpattya*. [Shirts of Dolynians of Transcarpathia].
4. *Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy osviti : svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektivy: Biblioteka z osviti'nyi polityky*. (2004). [Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives: Library of educational policy]. Kyiv.
5. Kosmina, O. Yu. (2011). *Tradysiyne vbrannya ukrayintsiv*. [Traditional clothing of Ukrainians]. Kyiv.
6. Kosmina, O. Yu. (2011). *Tradysiyne vbrannya ukrayintsiv*. [Traditional clothing of Ukrainians]. Kyiv.
7. Kotsan, V., (2014). *Tradysiynyy narodnyy odyah yak proyav identychnosti etnografichnykh hrup ukrayintsiv Zakarpattya XIX – pershoi polovyny XX st.*, [Traditional folk clothing as a manifestation of the identity of ethnographic groups of Ukrainians of Transcarpathia (XIX – first half of XX centuries)].
8. Mateyko, K. I. (1977). *Ukrayins'ky narodnyy odyah*. [Ukrainian folk clothes]. Kyiv.
9. Mironov, V., Perepelitsa, A. (1983). *Ukrayins'kyi kostyum*. [Ukrainian costume]. Kyiv.

10. Nikolayeva, T. (1985). *Istoriya ukrayins'koho kostyuma*. [History of Ukrainian costume]. Kyiv.
11. *Slovyk inshomovnykh sliv*. (1985). [Dictionary of foreign words]. Kyiv.
12. *Ukrayins'ke narodne vbrannya*. (2013). [Ukrainian national costume / Halyna Stelmashchuk]. Lviv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОКАШ Ержейбет Карлівна – викладач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ.

Наукові інтереси: вивчення походження та використання народного стилю одягу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOKASH Erzheybet Karlivna – teacher of the department of pedagogy, psychology, primary and preschool education and management of educational institutions of the Transcarpathian Hungarian Institute named after Ferenc Rakotsi II.

Circle of scientific interests: study of the origin and use of folk style of clothing.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2024 р.

УДК 316.34

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.08.134

LÁNCZI Viktória Geizivna – Assistant professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Tlementary, Preschool Education and Management of Educational Snstitutions, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3278-9176>

FELSŐOKTATÁSBAN TANULÓ, ELSŐ GENERÁCIÓS KISEBBSÉGI HALLGATÓK PÁLYAMOTIVÁCIÓI

ЛАНЦІ Вікторія Гейзівна. КАР'ЄРНІ МОТИВАЦІЇ ПЕРШОГО ПОКОЛІННЯ СТУДЕНТІВ-МЕНШИН У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Література про соціальну мобільність студентів першого покоління підтверджує, що ці студенти часто починають здобувати вищу освіту у невисхідному становищі. (Відсутність) культурного та економічного капіталу, а також освітній рівень їхніх батьків впливають на їхній вибір кар'єри та можливе припинення навчання. У цьому дослідженні ми вивчаємо фактори, що впливають на кар'єрну мотивацію, розглядаючи питання, пов'язані з навчанням студентів-першокурсників з числа національних меншин (N=97).

Ключові слова: кандидати на посаду вчителя, студенти першого покоління, кар'єрна мотивація, національні меншини.

CHAINS Victoria Geizivna. CAREER MOTIVATIONS OF THE FIRST GENERATION OF MINORITY STUDENTS IN HIGHER EDUCATION

The literature on the social mobility of first-generation students confirms that these students often start higher education at a disadvantage. The lack of cultural and economic capital, along with the educational background of their parents, influences their career choices and potential dropouts. In this study, we explore the factors influencing career motivation by examining issues related to the education of first-year national minority student teachers (N=97). Our aim is to analyze minority teacher candidates' satisfaction with their skills, training, and future plans using a questionnaire method.

The results of the pilot research show that the majority of teacher trainees are first-generation students living in minority communities in Ukraine, currently a war-torn country. According to the results of the pilot research, first-generation students make up more than half of the first-year teacher trainees. One of their most prominent motivations for choosing an institution is the ease of access to education, and they choose teacher training mainly to broaden their knowledge. This study examines the career motivations of student teachers from ethnic minority backgrounds.

Professional socialization is a lifelong, dynamic process from the moment an individual makes a career choice, influenced by a number of factors. After graduation, the individual incorporates professional expectations into their self-image, leading to the formation of a professional identity. During training, students have the opportunity to acquire skills and knowledge that meet the expectations of the profession, which can lead to a greater sense of commitment to the profession. The target group of this thesis is young members of a Hungarian minority community enrolled in

Hungarian-language higher education, specifically in teacher education. Therefore, we consider it important to delineate the characteristics of minority students.

Keywords: *teacher candidates, first-generation students, career motivation, national minorities.*

Statement and justification of the problem. Az első generációs hallgatók társadalmi mobilitásának kérdése széles körben tanulmányozott a nemzetközi irodalomban. Az első generációs hallgatók hátrányosabb helyzetben lehetnek, mint tradicionális hallgatótársaik. Soracco [17] kimutatta, hogy az első generációs hallgatók aránya alacsonyabb, de lemorzsolódási arányuk magasabb. A szerző vizsgálatának célja, hogy azokat a tényezőket hangsúlyozza, amelyek támogatják az első generációs hallgatók felsőoktatási részvételét és sikeres tanulmányait. A közösségi főiskolák módszereit vizsgálva azonosítják az akadályok leküzdésére irányuló intézkedéseket. Az anyagi támogatás és a személyes kapcsolatok hiánya gyakori akadály lehet az első generációs hallgatók számára, a munka melletti tanulás mellett kevesebb idejük maradhat a tanulásra. Az első és második évben kialakult kapcsolatok növelhetik társadalmi tőkájukat és teljesítményüket. Ivemark és Ambrose [6] kutatása azt mutatja, hogy az adaptáció és az egyetemi részvétel háttérében számos tényező áll. A kulturális tőke, amelyet családjukon és szélesebb környezetükön keresztül szereznek, befolyásolja az adaptációjukat a felsőoktatásba.

Wainwright és Watts [19] kvalitatív vizsgálatból kiderül, hogy a családi háttér, a szerepek és a társadalmi helyzet hatással van a hallgatók tanulmányaira. A kutatás rámutatott arra, hogy a családi támogatás és az egyetemi tapasztalatok további társadalmi tőkét adnak a hallgatóknak. Lopes és Carreira [8] longitudinális vizsgálatának eredménye szerint a nők nagyobb eséllyel fejezik be tanulmányaikat, míg az alacsonyabb jövedelműek ösztöndíj segítségével kevesebb eséllyel hagyják abba tanulmányaikat. Gofen [4] kvalitatív módon vizsgálta az első generációs hallgatókat Izraelben, hangsúlyozva a családi tőke és a motiváció fontosságát. Guzmán-Valenzuela és munkatársai [5] Chilében vizsgálta az első generációs hallgatók társadalmi mobilitását és pályaválasztását, kiemelve a családi és iskolai/felsőoktatási támogatás szerepét. Roksa és Silver [16] szerőpáros tanulmányukban a családi befolyásra és az egyetemi támogatásra összpontosítottak, különbséget téve a több generációs és az első generációs hallgatók között.

A nemzetközi szakirodalom alapján elmondható, hogy az első generációs hallgatók megjelenése a felsőoktatásban fontos szerepet tölt be a társadalmi egyenlőtlenség kiküszöbölésében. A tanulmányok alapján hangsúlyossá vált az első generációs hallgatók magasabb presztízsű (majd magasabb bérezés elérése) szakokon való megjelenése, melyet leginkább a felsőoktatási intézmények biztosíthatnak a zökkenőmentes integrálódás biztosításával.

Nemzetközi és magyar kutatások a pedagóguspályát választók körében

Balázs és Vadász [1] összefoglalta a TALIS 2018-as jelentésében az OECD országokban végzett felmérés eredményeit, kiemelve a magyar tanárok motivációját és a társadalmi hasznosság érzését a tanítás során. A tanulmány megállapítja, hogy bár a tanári pálya társadalmi megbecsülése és karrierbiztonsága nem túl magas, mégis többen választják elsődleges karrierként ezt a szakmát az egyéb OECD országokhoz képest.

Kass és Miller [9] kvalitatív módszert alkalmazva vizsgálták a pedagógushallgatók motivációját. A jó eredményekkel rendelkező hallgatók inkább a belső motivációk alapján választották a tanári pályát, többnyire a gyermekekkel való munka és a pozitív hatás elérése miatt. Watt és Richardson [20] által kidolgozott FIT-Choice skálát használva König és munkatársai [11] német, ausztriai és svájci pedagógushallgatók motivációját vizsgálták, megállapítva, hogy az előző tapasztalatok nagy szerepet játszanak a pályaválasztásban, és hogy az országok között eltérések mutatkoznak a tanárok társadalmi megbecsülésében és a fizetésben a megkérdezettek szerint. Paksi és munkatársai [14] magyar mintán is alkalmazták a FIT-Choice skálát, eredményeik szerint a pedagógusok motivációját többek között a gyermekekkel való munka és a társadalmi hasznosság érzése határozza meg.

Joó [7] kárpátaljai magyar kisebbségben élő pedagógushallgatókkal készített interjúk alapján megállapította, hogy az ingyenes képzés, a gyerekek szeretete és a társadalmi hasznosság motiválja őket a tanári pályára. Ezek az eredmények azt sugallják, hogy a tanári pályaválasztás motivációi sokféle tényezőtől függenek, és az eltérő kulturális és gazdasági környezetek más-más motivációs tényezőket eredményezhetnek.

Kutatás felépítése, módszerek

Pilot kutatásunk során kvantitív, kérdőíves módszert alkalmaztunk a kisebbségben élő és főleg tanárképzésben résztvevő első évfolyamos hallgatók körében. A kérdőív kérdéseinek nagyobb része a Szaktárnet 2014-es lekérdezéséből származik, míg a további kérdések a szakirodalom alapján fogalmazódtak meg. A kérdőív összeállítása során azokat a kérdéseket válogattuk be a kérdőívbe, amelyek a nemzeti kisebbségben élő főiskolai hallgatók lekérdezésénél relevánsak a pályaválasztási motiváció vizsgálatára. A kérdőíves felmérésre 2022 októberében került sor a Rákóczi-főiskola első éves hallgatói között, online formában. A minta kényelmes mintavételre alapul, nem reprezentatív. Abban van segítségünk, hogy képet kapjunk az első évfolyamos hallgatók pályamotivációjáról, szak – és intézményválasztásuk okairól, mely eredmények segíthetik a további kutatási lépések megtervezését körükben.

Minta bemutatása

A pilot kutatásban 95 első és 2 második évfolyamos, nappali tagozatos hallgató vett részt, nemi megoszlásuk: 63 nő, 34 férfi. Településtípus szerinti eloszlásuk: 81 fő faluról, 16 fő kisvárosból származik. A családot magyar nemzetiségűnek vallja 79 fő, ukrán nemzetiségűnek 7 fiatal véli családját, vegyes nemzetiségű családból érkezőnek vallja magát 12 hallgató. A 97-ből 75-en érettségi után jelentkeztek a főiskolára, 22-en pedig nem közvetlenül ezután érkeztek, főleg külföldön tanultak vagy dolgoztak a felvételi előtt. A 97 fő közül a legtöbb kitöltő az angol, óvodapedagógia és biológia szakon tanul.

Kutatási kérdések, hipotézisek

H1. A tanárképzésben résztvevő első évfolyamos főiskolai hallgatók többségében első generációs hallgatók [18; 13; 2].

H2. Feltételezzük, hogy az első generációs hallgatók azért választják a tanárképzést, mert anyanyelvükön érhetők el a választható szakok, továbbá erősen befolyásoló hatással bír az ingyenes képzésen való részvételi lehetőség [12].

H3. Feltételezzük, hogy a kárpátaljai első generációs hallgatóknak gyenge az intézményen belüli intragenerációs kapcsolatrendszere azokhoz képest, akik nem első generációs hallgatók [15].

Eredmények

Az alábbiakban a pilot kutatás során feltárható eredmények bemutatására törekszünk. Elsősorban figyelembe véve a szakirodalom alapján, hogy a kisebbségi létből fakadóan a kárpátaljai fiatalok eleve hátrányból indulnak a felsőoktatásba való felvétel és integrálódás során, amit tovább fokoz, ha családjukban ők azok, akik elsőként terveznek diplomát szerezni. Mindezekhez hozzáadódik, hogy a magyar nyelven választható szakok korlátozott száma még tovább nehezíti lehetőségeiket.

A 3. táblázat a hallgatók legfőbb motivációit mutatja be, amelyből kiderül, hogy a leginkább azért választották a pedagógusképzést, mert szeretnék bővíteni eddigi tudásukat és azzal foglalkozni a jövőben, ami érdekli őket, továbbá hangsúlyosan megjelenik a diplomaszerzés és a biztos kereseti lehetőség, mint motivációk a pedagógusképzés kapcsán.

3. táblázat. A hallgatók leggyakoribb motivációi a pedagógus pálya választása esetén

	Átlag	Szórás
Hogy tovább gyarapítsam a tudásom	3,55	0,6
Hogy azzal foglalkozhassak, amivel szeretek	3,23	0,908
Mert jó lehetőség, hogy oklevelet szerezzek	3,01	0,925
Mert elismert foglalkozást szeretnék	2,99	1
Hogy biztos keresettel járó állást szerezhessenek	2,96	0,999
Mert jó lehetőség, hogy a későbbiekben más szak felé orientálódjak	2,86	0,973
Mert szeretnék részt venni a nemzeti identitás megőrzésében	2,81	0,868
Hogy kiderüljön, mihez van tehetségem	2,78	0,964
Mert fontosnak tartom, hogy kárpátaljai magyar tannyelvű iskolában oktassak, tanítsak	2,78	1,058
Mert elhivatott vagyok a nevelés és oktatás iránt	2,74	0,971
Mert fontosnak tartom, hogy itthon (Kárpátalján) helyezkedjek el a munkaerőpiacon	2,66	1,013
Mert vonzó számomra a diákélet	2,53	1,03
Mert könnyű lesz elhelyezkedni	2,52	0,893
Mert fontos számomra, hogy régiómban legyen tanár utánpótlás	2,37	0,962
Mert ide könnyű volt bejutni	2	0,931
Mert még nem akarok dolgozni	1,98	1,038
Mert egy tanárom nagy hatást gyakorolt rám	1,89	1,016
Családom, környezetem elvárása	1,69	0,83
Mert pedagógus családtagom vonzóvá tette	1,58	0,92
Mert nem vettek fel máshová	1,47	0,923

Forrás: saját szerkesztés

A negyedik táblázatban azt szemléltetjük, hogy mik voltak a leghansúlyosabb motivációk az intézmény választásánál. A legtöbben azért választották a Rákóczi-főiskolát, mert nem volt más lehetőségük, szempont volt közöttük, hogy könnyen megközelíthető a számukra. Erős motiváció

volt az is, hogy jó híre van a főiskola oktatóinak, illetve, hogy az elérhető szakok is szimpatikusak számukra. Hasonlóan motiváció a diplomaszerzés és a lakóhelyhez való közelség. «A magyar nyelven tanulhatok» lehetőséget jóval kevesebben választották, ami a feltételezésünknek ellent mond, miszerint ez az elsődleges motiváció körükben.

4. táblázat További motivációk a főiskolai képzés választásánál

	Átlag	Szórás
Nem volt más lehetőségem más intézménybe jelentkezni	1,96	0,2
Könnyen elérhető számomra	1,68	0,469
Jó híre van az itt oktatóknak	1,65	0,48
A választható szakok miatt	1,61	0,491
Lehetőség tanári diplomát szerezni	1,61	0,491
Közel van a lakóhelyemhez	1,6	0,493
Ösztöndíjban részesülök	1,43	0,498
Jó híre van a környezetemben	1,38	0,488
Jó képzési lehetőséget biztosít	1,37	0,486
Ingyenes a képzés	1,25	0,434
Magyar nyelven tanulhatok	1,13	0,342

Forrás: saját szerkesztés

Elsőgenerációs hallgatók megjelenése és jellemzői

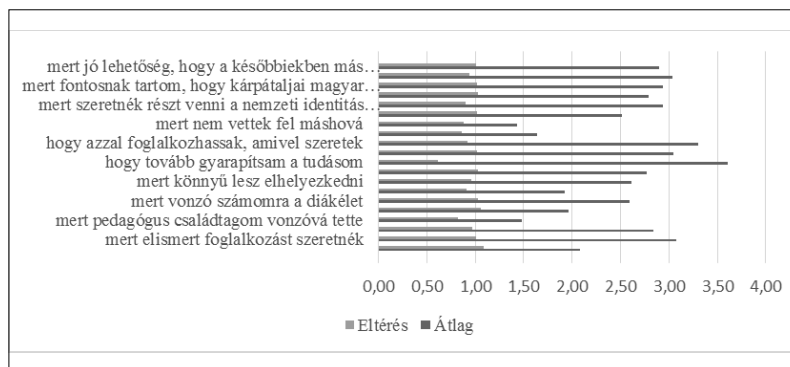
Ahhoz hogy megtudjuk, milyen arányban fordulnak elő elsőgenerációs hallgatók a mintában, létrehoztunk három új változót, amelyek az apa nem diplomás, anya nem diplomás és a mindkét szülő diplomás nevet kapták. Az utolsó új változó értékeinek megadásánál a 0 jelenti, ha mindkét szülő diplomás, az 1, hogy az egyik szülő diplomás, a 2, hogy egyik szülő sem diplomás. Az eloszlás a szülők végzettsége szerint a következőképp alakul a mintában: 7 fő esetében mindkét szülő diplomás,

24 fiatalnak az egyik szülője diplomás, míg 66 személy szülei nem rendelkeznek diplomával. Így az első hipotézisünk, miszerint nagyobb az aránya az első generációs hallgatóknak a mintában, igaznak bizonyul. Ennek egyik magyarázata lehet, hogy a Rákóczi-főiskola megjelenése előtt kevés esélye volt a magyar kisebbségben (Ukrajnában, Kárpátalján) élő szülőknek a diplomaszerezésre anyanyelvükön, ami korlátozta a felsőoktatásba való bekerülésüket.

A továbbiakban az elemzés során figyelembe vettük az első generációs hallgatók arányát, így ennek mentén folytattuk elemzésünket. A hallgatók leggyakoribb motivációit bemutató táblázatból látható, hogy a leginkább jellemző a kérdőívet kitöltők között, hogy azért választották a pedagógusképzést, mert szeretnének diplomával rendelkezni, biztos kereseti lehetőséget a jövőben, fontos továbbá, hogy azzal foglalkozzanak, amit szeretnek és leginkább a tudásukat gyarapítsák.

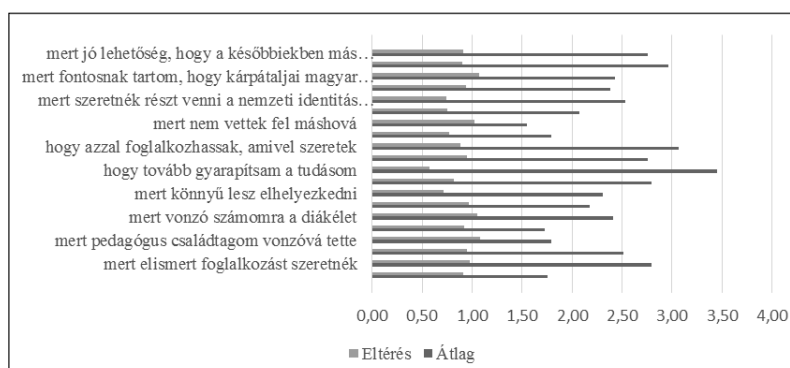
Feltételeztük, hogy azok a hallgatók, akik elsőként szereznek diplomát a családban főleg azért választották az intézményt továbbtanulási céllal, mert anyagilag nem megterhelő számukra, illetve, hogy anyanyelvükön tanulhatnak tovább. A második hipotézis elemzése során összehasonlítottuk az elsőgenerációs és a tradicionális (nem elsőgenerációs hallgató-akinek egyik vagy mindkét szülője főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkezik) az intézmény választás motivációi mentén (1., 2. ábra).

1. ábra. Első generációs hallgatók motivációi

Forrás: saját szerkesztés

2. ábra. Tradicionális hallgatók motivációi

Forrás: saját szerkesztés

A motivációk tekintetében nincs jelentős különbség a hallgatók között. Mindkét csoportnak (első generációs és diplomás szülők gyerekei) fontos volt az, hogy tovább gyarapítsák ismereteiket a főiskolai képzés során, azt is fontosnak tartják, hogy Kárpátalján erősítsék a nemzeti identitás megőrzését a tanítás révén, valamint, hogy azzal foglalkozzanak, amit szeretnek.

A harmadik hipotézis tesztelése során két változót használtunk az intézményen belüli intragenerációs kapcsolatok mérésére, ezek a, «Milyen személyes kapcsolatai alakultak a képzés eddigi szakaszaig?» kérdésre adott, «Kevés új barátom lett» illetve, «Még nem barátkozom senkivel» válaszok (kétértékű, igen-nem).

5. táblázat. Keresztábra (még nem barátkozom senkivel sem * szülő végzettség kettős érték)

			szülői végzettség kettős érték		Összesen
			diplomás	nem diplomás	
még nem barátkozom senkivel sem	igen	száma	0	3	3
		% szülő végzettség kettős érték	0,0%	4,5%	3,1%
	nem	száma	31	63	94
		% szülő végzettség kettős érték	100,0%	95,5%	96,9%

Forrás: saját szerkesztés

6. táblázat. Keresztábra (kevés új barátom lett * szülő végzettség kettős érték)

			szülő végzettség kettős érték		Összesen
			diplomás	nem diplomás	
Kevés új barátom lett	igen	Száma	6	15	21
		% szülő végzettség kettős érték	19,4%	22,7%	21,6%
	nem	Száma	25	51	76
		% szülő végzettség kettős érték	80,6%	77,3%	78,4%
Összesen		Száma	31	66	97
		% szülő végzettség kettős érték	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: saját szerkesztés

Azt, hogy hogyan alakul a kevés baráttal rendelkezők és a barátokat még nem szerzetek aránya az első generációs hallgatók és a diplomás szülők gyermekei között, és hogy van-e kapcsolat az első generációs értelmiségi lét és a barátok szerzése között, Khi-négyzet statisztikával és keresztábra-elemzéssel vizsgáltuk. A «kevés barátom lett» választ adók ($p = 0,71$), sem a barátokkal nem rendelkezők ($p = 0,23$) esetében nem találtunk összefüggést az első generációs értelmiségi léttel (5., 6. táblázat).

Összefoglalás

A pilot kutatás betekintést nyújtott a kisebbségben élő, főiskolai tanárszakra jelentkező, első évfolyamos hallgatók motivációiba, miért választják a tanárképzést és magát a Rákóczi-főiskolát. A legfőbb motivációjuk között szerepel, hogy közel van lakóhelyükhöz az intézmény, az oktatók jóhíre és a szakok miatt választják. A pedagógusképzést legfőképp azért, hogy tovább tudják gyarapítani meglévő tudásukat, hogy oklevelet szerezzenek, illetve biztos kereseti lehetőségként tekintenek rá. Az is kirajzolódott mindemellett, hogy más szak felé is orientálódjanak a tanári pálya mellett/helyett, valamint a kárpátaljai identitás megőrzésében és az iskolák tanár-utánpótlásában vegyenek részt. Első hipotézisünk beigazolódni látszik. Bár a minta közel 68%-a elsőgenerációs hallgatónak tekinthető, azaz egyik szülőjük sem rendelkezik diplomával

[2], ők maguk elkötelezettnek látszanak a diploma megszerzésében az eredmények tükrében.

A második hipotézis nem igazolódott be, hiszen az első generációs hallgatók és a tradicionális hallgatók között nincs nagyobb különbség a motivációk tekintetében. Az elemzések alapján a harmadik hipotézisünk sem igazolódott, ami azt jelenti, hogy nincs szignifikáns különbség a két hallgatói csoport között a tekintetben, hogy erősebb lenne az intragenerációs kapcsolatrendszerük, vagyis több barátot szereztek volna a diplomás szülők gyermekei.

Az első generációs-, vagy «anem hagyományos hallgatók» egyre nagyobb számban jelennek meg a felsőoktatásban, így nagyon fontos, hogy figyelmet és támogatást kapjanak, ezt elsősorban az őket oktató tanárok, valamint tanuló társaik tudják biztosítani számukra, hogy sikeresen integrálódjanak a felsőoktatás rendszerébe [10].

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Balázs, I. & Vadász, Cs. (2019). TALIS 2018 Összefoglaló jelentés. *Oktatási Hivatal*.
2. Boci, V. (2020). First Generation Students in the Hungarian Higher Educational System. *Central European Journal of Educational Research*, 2(1), 53–65.
3. Cornelissen, J. J., & Van Wyk, A. S. (2007). Professional socialisation: An influence on professional development and role definition. *South African Journal of Higher Education*, 21(7), 82–84.

4. Gofen, A. (2009). Family capital: How first-generation higher education students break the intergenerational cycle. *Family Relations*, 58(1), 104–120.
5. Guzmán-Valenzuela, C., Darwin, S., Flanagan, A., Aguilera-Muñoz, A., & Geldres, A. (2022). (Un) Limited choice: analysing the strategic choices of first-in-generation students in neoliberal higher education. *British Journal of Sociology of Education*, 43(6), 930–949.
6. Ivemark, B., & Ambrose, A. (2021). Habitus adaptation and first-generation university students' adjustment to higher education: A life course perspective. *Sociology of Education*, 94(3), 191–207.
7. Joó, O. (2017). *A kárpátaljai magyar pedagógusképzésben részt vevő hallgatók választási motivációi*. EDUCATIO, 26 (2). pp. 291-298. ISSN 1216-3384
8. Lopes, A. S. P. P., & Carreira, P. M. R. (2018). Adult workers in higher education: Enhancing social mobility. *Education+ Training*, 62(9), 1101–1117.
9. Kass, E., & Miller, E. C. (2018). Career choice among academically excellent students: Choosing teaching career as a corrective experience. *Teaching and Teacher Education*, 73, 90–98. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2018.03.015>
10. Козьменко, О. І. (2020). НЕТРАДИЦІЙНІ СТУДЕНТИ ЗВО США. Духовність особистості: методологія, теорія і практика, 94(1), 112–121.
11. König, J., Rothland, M., Darge, K., Lünemann, M., & Tachtsoglou, S. (2013). Erfassung und Struktur berufswahlrelevanter Faktoren für die Lehrerbildung und den Lehrerberuf in Deutschland, Österreich und der Schweiz. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 16(3), 553–577.
12. Márkus, Zs. (2015a). Pedagógushallgatók a kisebbségi és többségi felsőoktatásban. In: Pusztai Gabriella és Ceglédi Tímea (szerk.): *Szakmai szocializáció a felsőoktatásban. A pedagógusképzés kihívásai a Kárpát-medencében*. 75–91.
13. Márkus, Zs. (2015b). A kisebbségi hallgatók tanulmányi elkötelezettsége In: Pusztai G. & Kovács K.(szerk.). *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Partium Press–Új Mandátum Kiadó, Nagyvárad, Románia. 2015. 133–143.
14. Paksi, B., Schmidt, A., Magi, A., Eisinger, A., & Felvinczi, K. (2015). Gyakorló pedagógusok pályamotivációi. *Educatio*, 1, 63–82.
15. Pusztai, G. (2015): Variációk felsőoktatási környezetre. Kísérlet az intézményi környezet hallgatói eredményességre gyakorolt hatásának vizsgálatára. Felsőoktatási Műhely. 2015/2. 67–90.
16. Roksa, J., & Silver, B. R. (2019). «Do-It-Yourself» University: Institutional and family support in the transition out of college. *The Review of Higher Education*, 42(3), 1051–1071.
17. Soracco, L. A. (2018). First-Generation Student Success and Faculty Professional Development. Literature Review. EDU 7280 *Fundamentals of Research*
18. Tym, C., McMillion, R., Barone, S., & Webster, J. (2004). First-Generation College Students: A Literature Review. *TG (Texas Guaranteed Student Loan Corporation)*.
19. Wainwright, E., & Watts, M. (2021). Social mobility in the slipstream: First-generation students' narratives of university participation and family. *Educational Review*, 73(1), 111–127.
20. Watt, H. M., & Richardson, P. W. (2007). Motivational factors influencing teaching as a career choice: Development and validation of the FIT-Choice scale. *The Journal of experimental education*, 75(3), 167–202.

REFERENCES

1. Balázsi, I. & Vadász, Cs. (2019). TALIS 2018 Összefoglaló jelentés. *Oktatási Hivatal*.
2. Bocsi, V. (2020). First Generation Students in the Hungarian Higher Educational System. *Central European Journal of Educational Research*, 2(1).
3. Cornelissen, J. J., & Van Wyk, A. S. (2007). Professional socialisation: An influence on professional development and role definition. *South African Journal of Higher Education*, 21(7).
4. Gofen, A. (2009). Family capital: How first-generation higher education students break the intergenerational cycle. *Family Relations*, 58(1).
5. Guzmán-Valenzuela, C., Darwin, S., Flanagan, A., Aguilera-Muñoz, A., & Geldres, A. (2022). (Un) Limited choice: analysing the strategic choices of first-in-generation students in neoliberal higher education. *British Journal of Sociology of Education*, 43(6).
6. Ivemark, B., & Ambrose, A. (2021). Habitus adaptation and first-generation university students' adjustment to higher education: A life course perspective. *Sociology of Education*, 94(3).
7. Joó, O. (2017). *A kárpátaljai magyar pedagógusképzésben részt vevő hallgatók választási motivációi*. EDUCATIO, 26 (2).
8. Lopes, A. S. P. P., & Carreira, P. M. R. (2018). Adult workers in higher education: Enhancing social mobility. *Education+ Training*, 62(9).
9. Kass, E., & Miller, E. C. (2018). Career choice among academically excellent students: Choosing teaching career as a corrective experience. *Teaching and Teacher Education*, 73.
10. Kozmenko, O. I. (2020). NETRADYTSIYNI STUDENTY ZVO SSHA. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiya, teoriya i praktyka*, 94(1), 112-121. [NON-TRADITIONAL STUDENTS IN USA HIGHER EDUCATION. Spirituality of the individual: methodology, theory, and practice].
11. König, J., Rothland, M., Darge, K., Lünemann, M., & Tachtsoglou, S. (2013). Erfassung und Struktur berufswahlrelevanter Faktoren für die Lehrerbildung und den Lehrerberuf in Deutschland, Österreich und der Schweiz. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 16(3).
12. Márkus, Zs. (2015a). Pedagógushallgatók a kisebbségi és többségi felsőoktatásban. In: Pusztai Gabriella és Ceglédi Tímea (szerk.): *Szakmai szocializáció a felsőoktatásban. A pedagógusképzés kihívásai a Kárpát-medencében*. 75-91.
13. Márkus, Zs. (2015b). A kisebbségi hallgatók tanulmányi elkötelezettsége In: Pusztai G. & Kovács K.(szerk.). *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Partium Press–Új Mandátum Kiadó, Nagyvárad, Románia.
14. Paksi, B., Schmidt, A., Magi, A., Eisinger, A., & Felvinczi, K. (2015). Gyakorló pedagógusok pályamotivációi. *Educatio*, 1.
15. Pusztai, G. (2015): Variációk felsőoktatási környezetre. Kísérlet az intézményi környezet hallgatói eredményességre gyakorolt hatásának vizsgálatára. Felsőoktatási Műhely.
16. Roksa, J., & Silver, B. R. (2019). «Do-It-Yourself» University: Institutional and family support in the transition out of college. *The Review of Higher Education*, 42(3).
17. Soracco, L. A. (2018). First-Generation Student Success and Faculty Professional Development. Literature Review. EDU 7280 *Fundamentals of Research*.
18. Tym, C., McMillion, R., Barone, S., & Webster, J. (2004). First-Generation College Students: A Literature Review. *TG (Texas Guaranteed Student Loan Corporation)*.

19. Wainwright, E., & Watts, M. (2021). Social mobility in the slipstream: First-generation students' narratives of university participation and family. *Educational Review*, 73(1).
20. Watt, H. M., & Richardson, P. W. (2007). Motivational factors influencing teaching as a career choice: Development and validation of the FIT-Choice scale. *The Journal of experimental education*, 75(3).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛАНЦІ Вікторія Гейзівна – викладач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти Закарпатського угорсько-го інституту ім. Ференца Ракоці ІІ, аспірантка Дебре-ценського університету.

Наукові інтереси: вибір професії, професійна соці-алізація, професійний імідж у педагогічній освіті.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHAINS Victoria Geizivna – Assistant professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Elementary, Preschool Education and Management of Educational Institutions, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education and PhD student Doctoral Program on Educational and Cultural Sciences, University of Debrecen.

Circle of scientific interests: career choice, professional socialisation, professional image in teacher education.

Стаття надійшла до редакції 09.05.2024 р.

УДК: 378.091.3:373.5.011.3-051]:078:[37.33:780.616.432(477)

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.08.140

ЛІ Хаосюань –

аспірантка Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-2455-4242>

e-mail: mgdemidova@ukr.net

МЕТОДИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ФУНДАТОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ФОРТЕПІАННОЇ ШКОЛИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

ЛІ Хаосюань. МЕТОДИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ФУНДАТОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ФОРТЕПІАННОЇ ШКОЛИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглянуто деякі напрямки становлення та розвитку методичних систем фундаторів Української фортеп'яної школи щодо формування виконавської компетентності; проаналізовано важливі напрацювання сталих педагогів-піаністів у контексті розвитку виконавського мистецтва в різних регіонах України; представлені особливості діяльності фундаторів української фортеп'яної школи.

Усвідомлено значущість та показовість застосування методичних прийомів, перспективність їх формувального впливу на становлення виконавської компетентності та загальне професійне зростання майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: українська фортеп'яна школа, методика навчання, виконавська компетентність, професійна підготовка, майбутні вчителі музичного мистецтва.

LI Haoshuan. METHODOLOGICAL PERSPECTIVES OF THE FOUNDERS OF UKRAINIAN PIANO SCHOOL REGARDING FORMATION OF FUTURE MUSICAL ART TEACHERS' PERFORMANCE COMPETENCE

The article reveals some directions of formation and development of the methodological systems of the founders of Ukrainian piano school, in which their views on the formation of future musical art teachers' performance competence are presented; the important achievements of professional teachers-pianists in the context of performing arts development in different regions of Ukraine are analyzed; peculiarities of Ukrainian piano school founders' and developers' own performance activities are presented.

The importance of the application of the specified methodological techniques, the prospects of their molding influence on the formation of the future specialists' performance competence and their general professional growth are realized.

A modern teacher, in our case – musical art teacher, must demonstrate to his students his own competence in possessing the necessary amount of knowledge, the practical ability to professionally present interesting samples of musical works to his students on the piano, and to interest them with his performance skills.

An overview of the main methodological views in historiography was carried out, and the perspective of their application in the methods of modern piano teachers in the training of future musical art teachers is determined.

It has been found that along the history of development of the methodological systems of the founders of Ukrainian piano school, along with the ideas of the development of "performance technique", which was the basis for the acquisition of performance competence by future specialists, interesting and effective methodological techniques were also born and manifested.

Against the background of such interesting and valuable provisions, a modern methodological system of Ukrainian teachers was built, who had to solve a socially oriented task: implementation of the future musical art teachers' piano training, focused at a new direction, namely: formation of the performance competence of musical art teachers, able to influence with their erudition a wide audience, to enhance students' interest in musical works by their performance.

Keywords: Ukrainian piano school, teaching method, performance competence, piano training, future musical art teachers.